Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De regulis iuris

Dinus <Mugellanus>

[Venedig], 10. März 1498

Druckermarke

urn:nbn:de:bsz:31-322846

Visual Library

terloquendo diceret aliquē male vite.C.de his qui not.īfa.l.in
terlocutio.⁊.l.verbis. Item ſi aliquis qui turpiter viuat ꝑ ꝑ turpi
tudinem vite ab honeſtorum cetu ſegregatur.vt.C de dignita.l.
ij.⁊ de qualibet predictaꝝ infamiarum loquitur regula quia nō de
dignantur homines infames quacūqꝫ infamie ſpetie cum homi-
nibus integre fame participare.C.de decurio.l.infamia ⁊.l.neqꝫ
⁊ de infamibꝰ.l.infames perſone.lib.x.⁊ de poſtul.l.i.§.ait pretor
⁊ de aſſeſ.l.ij.ff.de iudi.l.cum pretor.§.non autem.⁊ ad.l.iul.de
vi pu.l.i.⁊.d.l.ij.C.de digni.li.xij. Adeo quod non ſolum impe
dit predicta infamia:ſed etiam facit a dignitate habita remoueri
.C.ꝺ decurio.l.infames.li.x.⁊ ꝺ dignita.l.iudices.libro.xij. ¶ Sꝫ
obſtare videtur regule.ff.de muneri.⁊ hono.l.reus delatus. Sed
dicendum eſt ꝙ per ſolam delationem abſqꝫ ſnīa non irrogatur ī
famia nihilominus tn̄ a tempore dilationis vſqꝫ ad annuꝫ prohi
betur ad honores promoueri.poſt annum vero non prohibetur
niſi per ipſum ſteterit quominus cauſa infra annum expediretur
vt ibidem pꝫ. Et ſi opp.de arbitro qui poteſt eſſe licet infamis.ff.
de arbi.l.pe. Dicendum erit ꝙ eſſe arbitrum non eſt dignitas.
cū nudā ⁊ ſimplicem cognitionē habeat ⁊ iuriſditionem nullam
vt dici ſolet de re iudi.l.ait p̄tor. Item ſi oppo.de ꝓcura.ꝙ po
teſt eſſe licet infamis.inſti.de exceptio.§.vlti. Dicendū erit ꝙ mi-
niſteriuꝫ procuratoris nō eſt dignitas ſed onus infamiſſimum ⁊
viliſſimum vt.C.de decur.l.ſi quis procuratorem.lib.x.

Idem.

¶ Certum eſt ꝙ is cōmittit in legeꝫ qui legis verba complectens
contra legis nititur voluntatem.

Icut facere ſm verba legis ⁊ ſm ſnīam. Iteꝫ
ſm ſententiam tn̄ verbis non ſeruatis
paria ſunt.vt.ff.de ver.obli.l.nominis.§.verbuꝫ.
Ita econtrario facere cōtra verba ⁊ ſententiā.⁊ fa
cere contra ſententiam tantum paria reputantur.
⁊ hic eſt regule intellectus vt probatur.C.de le.l.non dubium.ff.
de le.l.contra legē ⁊.l.fraus ⁊ ideo illa pena puniṫ faciēs ꝯtra ſen
tentiā q̄ puniṫ faciēs ꝯ ꝟba ⁊ ſententiā.vt.d.l.nō dubiū.vt pꝫ exē-
plum in omnibus modis in quibus fraus fit legi. Hi autem modi
proprie intelligendi ſunt quatuor de re ad rem.de perſona ad per
ſonā. Iteꝫ de contractu ad alium ꝯtractum.ſed non eodeꝫ modo
⁊ propterea videtur alius contractus ⁊ fraus fcā de contractu ad
ꝯtum. Iteꝫ de contractu ad eundem ꝯtuꝫ. De re ad reꝫ ꝓhibitū
eſt per ſe.cōſul.mac.pecuniā mutuari filioſa. Si ergo nō mutuaṫ
pecunia.ſꝫ frumētū.vel vinū.vel oleū vt his diſtractꝭ pecunia mu
tuetur factū videṫ cōtra volūtatē ſe.conſul.lꝫ non contra verba ⁊
ideo filioſa.ſubuenitur.ff.ad mac.l.ſed iul.§.mutui. Item ē ꝓhi
bitum ne preſides ꝓuinciarū vel alij qui ꝓuincias regūt accipiant
a ſubditis numera:ſed permiſſū ē ꝙ recipiant eſculēta ⁊ poculēta.
Si ergo recipiunt eſculenta ⁊ poculēta q̄ trahi poſſūt ad munerū
qualitatē.videnṫ verba amplecti.ſed offendere volūtatē.vnde fa
ciunt fraudē legi de re ad rem.ff.de offi.proconſul.l.ſolet.§.fi.⁊
de offi.preſi.l.plebiſcito. De perſona ad pſonā pꝫ exēplū in mari
to q non p̄t vxori donare.nā ſi donat alij vt eiꝰ miniſterio q̄raṫ vxo
ri:fraus videṫ fcā de perſona ad pſonā ⁊ ꝓpterea nō vꝫ donatio
vt.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.l.ſi ſponſus in prin.⁊.l.ij.§.non tātū.
⁊.§.vlti.⁊ gn̄alīṫ dici pōt.ſ.fieri fraudē ꝺ pſōa ad pſonā vbicūqꝫ
pſona ꝓhibita facit cōtra ꝓhibitionē alteriꝰ miniſterio:q: videtur
offēdi legis volūtas.at cū nō debeat licere alicui facere p aliū qꝺ
nō licet p ſeipſū.ff.de admi.re ad ci.perti.l.ij.§.i.⁊ de auc.tu.l.pu
pillus.§.ſꝫ et ſi p īterpoſitā.⁊ ad mace.l.filiū.et ꝙ metuſcā.l.ſi p
īpſſionē. Fit etiā fraꝰ de ꝯtu ad aliū cōtractū.vt ecce maritus nō
pōt vxori donare fingit ſe vendere cū alias vēditurus nō eēt. Nā
nō valet vēditio q: ꝯ legis volūtatē nitiṫ ſi alias venditurus non
erat alias valeret vēditio niſi quatenꝰ ꝯtractus ī ſpēm donatiōis
incideret.ff.ꝺ do.inter vi.et.vx.l.ſi ſpōſus.§.ticia. Fit ēt fraus ꝺ
ꝯtu ad eundē cōtractū vt cū mulier vellet ꝓ alio ītercedere actū
ē vt ꝑncipaliter obligationē ſuſcipiat vt nō iuueṫ bn̄ficio velleiani
nā nihilominus iuuaṫ cū re vera intercedere videaṫ.ff.ad velle.l.
q̄uis.§.ſi cū eſſē. Dicunt etiā qdā doc.ꝙ fit legi fraus de nomine
ad nomē.et de tpe ad tp̄s.et de loco ad locū. Sed mihi nō videṫ
ꝓbabile dictū.q: ſi qs recte reſpexerit ſunt reducibiles ad p̄dictas
vl̄ ad aliq̄ ꝺ p̄dictꝭ.et iō n̄ ē ponere nouas ſpēs:ſꝫ ꝯtigētias ſpāles.

¶ Queri autē ſolet:an liceat offendere verba legis ſeruata ſenten
tia. Et quidam dicunt ꝙ nō.ff.ꝺ exerci.l.i.§.ſi is qui nauem.⁊.ff.
qui ⁊ a quibus.l.proſpexit legiſlator. Econtra ꝙ liceat videtur a-
perte.ff.qui pe.tu.l.credendum.⁊ de excu.tu.l.ſcire oportet.§.ali
ud.⁊ q: ſenſum non verba ſpectamus.ff.de ꝯdi.⁊ demon.l.pater
in prin.⁊.§.conditionum verba ⁊.l.in cōditionibus.⁊c. Soletā t
magiſtraliter dici quod ſi appareat aliaꝫ mentem eſſe ⁊ eſt redacta
in ſcriptis tunc licet offendere verba ſeruata ſententia.ſi non tūc
non licet.ff.de leg.iij.l.nō aliter.⁊ de exer.l.§.ſi his qui.et de re.
mi.l.quod conſtituitur. Mihi aūt videtur quod cum mens nihil
aliud ſit quam ratio que legiſlatorem moui:tunc verba legis nō
extendantur niſi ad eum caſum ad quem extenditur ratio.ff.de
iure pa.l.eligere.§.q̄uis.et de re mili.l.milites circa prin. Et ui-
detur quod vbicunqꝫ conſtat de ratione legis ſeu de mente ver
bis contraria liceat offendere verba mentē ſeruando vt.ff.qui pe.
tu.l.credendum circa principiū ⁊.d.l.ſcire oportet.§.aliud.⁊ ita
credendum eſt intelliriſſe doctores cum effectus verborum ſemp
trahatur ad limitationem rationis non econtra.ff.de le.ij.l.cum
pr.§.dulciſſimis.⁊ de le.iij.l.nomen.§.vltimo.

Iuriſconſulti acutiſſimi.D.Dyni.de Mucello: Lecture admi
rande ſuper ti.de.Regulis iuris i.vj.finis. Ad laudem ⁊ gloriam
īdiuidue trinitatis.⁊ glorioſiſſime matris ſemp virginis Marie.
Venetijs p Baptiſtā de Tortis. Mcccclxxxviij.die.x.menſis
Martij.

Nouimus quāti nobis ſit ſuffragij lectura ſummi optimiqꝫ iuris
monarche Dyni.nam inter omnes iuris pontificij atqꝫ ceſarei p-
mum locum aut quaſi pro certo obtinere dignoſcitur. Sed potiſ
ſime hoc in opere demonſtrauit vires ingenij:q̄tumqꝫ elaborarit
ſudauerit aſſeritqꝫ propter ſacratiſſimas leges capaſcendas.nā
quid eſt quod breuiter omnia vtriuſqꝫ iuris non plegat.qꝺ iuris
enigma intactuꝫ relinquiṫ:quū ex iure toto regula fiat:nō tamen
ius ex regula ſumiṫ.ideo oīs iuris pars ī regulis traditur:ſi regu
as recte cōpoſitas aſſeris.quo fit vt ſi breuiter omnis iuris partes
velis annotare:h nullo modo nulloue precio careas.ꝙ ſi feceris
ſummos fructꝰ indies accipies. Vale.

Omnes ſunt terni. a b c d.